

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 339/05-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. marca 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť Ing. Š. Š., Ch., zastúpeného advokátom JUDr. M. G., S., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Bratislava III v konaní sp. zn. 16 C 31/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. Š. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 16 C 31/02 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e v konaní sp. zn. 16 C 31/02 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. Š. Š. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný mu zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný nahradiť Ing. Š. Š. trovy právneho zastúpenia v sume 6 252,50 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatdva slovenských korún a päťdesiat halierov) na účet právneho zástupcu JUDr. M. G. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Sťažnosti Ing. Š. Š. vo zvyšnej časti nevyhovujú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. októbra 2005 doručená sťažnosť Ing. Š. Š., Ch. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. G., S., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 16 C 31/02.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 339/05-8 z 30. novembra 2005 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá mu bola doručená 16. januára 2006, vyjadril, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 17. januára 2006 oznámil, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že 22. mája 2002 podal na okresnom súde žalobu z dôvodu neuhradenia mzdy a zmluvne dohodnutého odstupného proti W., spol. s r. o., B. (ďalej len „odporkyňa“), pričom *„V predmetnej právnej veci nebolo doposiaľ vytýčené pojednávanie“*.

Sťažovateľ podal predsedovi okresného súdu 6. apríla 2004 sťažnosť na prietahy v konaní, pričom predseda okresného súdu na sťažnosť sťažovateľa do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu neodpovedal. Sťažovateľ *„telefonicky požiadal aj sudkyňu Mgr. I. P., ktorá má spis pridelený, aby odstránila prietah v súdnom konaní, avšak bezúspešne“*.

Sťažovateľ preto písomným podaním z 29. júla 2005 podal sťažnosť na prietahy v konaní Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“), ktoré jeho list postúpilo predsedovi okresného súdu. Predseda okresného súdu nereagoval ani na túto sťažnosť a pojednávanie v danej veci tiež nebolo nariadené.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovateľ vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní sp. zn. 16 C 31/02 a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prietahov. Zároveň sťažovateľ požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 200 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvou z 9. januára 2006 požiadal predsedníčku okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadrila k sťažnosti sťažovateľa. Podpredseda okresného súdu sa vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 17. februára 2006 (v ktorom vyjadril zároveň súhlas s upustením od ústneho pojednávania) k predmetnej veci nevyjadril z dôvodu pracovnej zaťaženia.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa, stanoviska predsedu okresného súdu, ako aj podrobného preštudovania spisu okresného súdu sp. zn. 16 C 31/02 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľ doručil okresnému súdu 22. mája 2002 návrh na zaplatenie finančnej sumy s príslušenstvom v súvislosti s nárokmi vyplývajúcimi z pracovnej zmluvy uzavretej medzi ním a odporkyňou.

Okresný súd vydal 3. júna 2002 pokyn na doručenie výzvy sťažovateľovi na uhradenie súdneho poplatku za podanie návrhu na začatie konania. Podľa záznamu okresného súdu o platbe bol súdny poplatok uhradený 2. júla 2002.

Okresný súd vydal 12. júla 2002 pokyn na doručenie návrhu sťažovateľa odporkyni, aby sa k nemu v určenej lehote vyjadrila. Právny zástupca odporkyne doručil okresnému súdu 26. augusta 2002 vyjadrenie k návrhu.

Okresný súd vydal 5. septembra 2002 pokyn na doručenie vyjadrenia odporkyne právnomu zástupcovi sťažovateľa. Právny zástupca sťažovateľa doručil okresnému súdu 5. decembra 2003 vyčíslenie trov právneho zastúpenia.

Okresný súd vydal 12. mája 2004 pokyn na predloženie predmetného spisu podpredsedovi okresného súdu. Právny zástupca sťažovateľa doručil okresnému súdu 7. januára 2005 oznámenie o ukončení právneho zastupovania sťažovateľa. Podľa úradného

záznamu okresného súdu z 26. mája 2005 posudzovaný spis predložený 12. mája 2004 podpredsedovi okresného súdu bol vrátený do civilnej kancelárie 26. mája 2005. Uvedeným záznamom okresného súdu (č. I. 51) predmetný spis končí.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, ako aj práva upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom nestačí, že štátny orgán vo veci koná (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99, III. ÚS 127/03 a ďalšie).

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, II. ÚS 32/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť veci“, ústavný súd vzal do úvahy právny a skutkový stav veci. Predmetom konania je žaloba o úhradu mzdy a súvisiacich nárokov vyplývajúcich z pracovnej zmluvy uzavretej medzi s'ťažovateľom a odporkyňou. Posudzovaná vec patrí po právnej aj skutkovej stránke k štandardnej agende všeobecných súdov, pretože ide o pracovnoprávny spor patriaci do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v tejto súvislosti nezistil žiadnu okolnosť v správaní s'ťažovateľa, ktorou by prispel k zbytočným priet'ahom v konaní. S'ťažovateľ podal predsedovi okresného súdu 6. apríla 2004 žiadosť o odstránenie priet'ahov v konaní, čím dal najavo nespokojnosť s rýchlosťou priebehu predmetného konania. S'ťažovateľ doručil ďalšiu s'ťažnosť na priet'ahy v konaní (listom z 18. augusta 2005) aj ministerstvu spravodlivosti, ktoré ju postúpilo predsedovi okresného súdu.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu vyššie uvedených práv, ústavný súd zistil, že tomu tak je, a to bez existencie zákonnej prekážky (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 3/00).

Ústavný súd s prihliadnutím aj na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku vyhodnotil postup okresného súdu v obdobiach od 5. decembra 2003 do 15. februára 2006 (26,5 mesiacov) ako obdobie, v ktorom došlo nečinnosťou okresného súdu k zbytočným prietahom v posudzovanom konaní.

Podpredseda okresného súdu vo vyjadrení z 15. februára 2005 nezaujal k posudzovanému konaniu stanovisko „... z dôvodu pracovnej zaťažnosti“.

Na základe uvedených dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v uvedenom období, tak ako mu ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy, a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti žiadal, aby ústavný súd po vyslovení porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prietáhov. Z uvedeného dôvodu ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu postupovať v posudzovanom konaní bez zbytočných prietáhov.

IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení práv sťažovateľa, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Ústavný súd pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vzal do úvahy obdobie nečinnosti okresného súdu, ako aj okolnosť, že sťažovateľ svojím správaním neprispel k zbytočným preťahom v predmetnom konaní. Ústavný súd v okolnostiach tejto veci považuje sumu 30 000 Sk pre sťažovateľa za primeranú aj so zreteľom na skutočnosť, že predmet konania – nároky vyplývajúce z pracovnoprávneho pomeru – si vyžaduje zvláštnu starostlivosť, a preto žiadosti sťažovateľa, ktorý požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 200 000 Sk, vo zvyšnej časti nevyhovel.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada škody.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady, ústavný súd priznal sťažovateľovi

náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa bolo porušené, a teda mal vo veci úspech.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli realizované v roku 2005, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci každý v hodnote 2 501 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 150 Sk.

Podľa ustanovenia § 18 ods. 4 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ak je advokát platiteľom dane z pridanej hodnoty, zvyšuje sa tarifná odmena určená podľa § 9 až 14 o daň z pridanej hodnoty. Právny zástupca sťažovateľa pripojil k vyjadreniu doručenému ústavnému súdu 9. marca 2006 fotokópiu osvedčenia o registrácii pre daň z pridanej hodnoty.

Právny zástupca sťažovateľa požadoval náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 6 252,50 Sk. Vzhľadom na to, že požadovaná suma neprekračuje sumu trov priznanú

podľa predmetnej vyhlášky, ústavný súd priznal trovy právneho zastúpenia v sume 6 252,50 Sk, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa okresný súd (ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2006